

Ferran Espada
Periodista i analista polític
fespada@el9.cat

Autobiografía del general Franco, de Manuel Vázquez Montalbán

Començo aquest article amb una certesa i un gran dilema. La certesa és, sense cap mena de dubte, la tria de l'autor a comentar. Perquè si bé n'hi ha diversos que m'han causat impacte personal, cap com Manuel Vázquez Montalbán ha estat d'una influència vital tan integral i de tanta profunditat, ja que la seva obra entronca directament en les meves grans vocacions intel·lectuals i professionals: el periodisme, la història i la política. El dilema no és altre que haver de triar una obra d'aquest polifacètic escriptor que ha conreat amb la mateixa mestria l'assaig polític, la literatura com a novel·lista, el periodisme com a reporter o columnista, la poesia, la crítica gastronòmica o la crònica esportiva. Finalment em decanto per *Autobiografía del general Franco*.

En plena ofensiva de revisionisme històric i polític com el que impulsa el PP, i del preocupant ressorgiment d'un neofranquisme desacomplexat, convé rellegir Vázquez Montalbán i en especial *Autobiografía del general Franco* que em consta és una de les obres de més gran dificultat amb què el creador de Carvalho es va enfrontar. En aquest llibre es plasma el Vázquez Montalbán periodista que creu en la necessitat de reescriure la història que va marcar a sang i foc el país però sense perdre en cap moment el Vázquez Montalbán d'un immens compromís polític amb els valors originals de l'esquerra. Ho fa de la forma més arriscada possible. Des de les entranyes de la bèstia. D'aquesta forma dual, aconsegueix transformar-se en el dictador Franco sense deixar de ser ell mateix qui comenta, desmenteix, analitza

cadascun dels moments històrics que relata el personatge a l'hora que aconsegueix dibuixar un perfil psicològic de Franco i sobretot el seu pensament polític que serveix per explicar la barbàrie del règim. Tot plegat amb un ordenament metòdic dels fets i de les dades forjat en una ingent tasca d'investigació. *Autobiografía del general Franco* és la culminació d'un particular estil d'explicar un règim criminal que va marcar —com a milions de persones— la vida de Vázquez Montalbán.

Vázquez Montalbán em va marcar amb aquest llibre i amb el conjunt de la seva obra per tres motius principals: en primer lloc, l'exercici d'un periodisme rigorós i valent i sobretot la constatació que el fet de ser periodista és una tasca d'aprenentatge sense fi perquè cal sempre continuar aprenent-ne l'ofici. Amb una utilització concisa i potent de la paraula, gens retòrica, creador d'un llenguatge que combina allò col·loquial amb la major profunditat reflexiva, que li dona un abast popular impressionant. En segon lloc, el seu compromís polític que tot i la militància al PSUC no era un compromís de partit sinó de ciutadania, la qual cosa li va comportar enfrontar-se a la dreta, per descomptat, però també a tenir agres posicionaments contra l'oficialitat comunista, i dures i constants crítiques cap al PSOE, en especial cap als governs de Felipe González. Vázquez Montalbán és el gran exemple d'un intel·lectual que es manté ferm en les seves conviccions polítiques sense dogmatismes. Era un demòcrata marxista, un lliurepensador, que feia crítica sense pamfletarisme. I com a tercer eix cal destacar la seva radicalitat democràtica. La que el va portar a ser molt crític amb l'adaptació de

Vázquez Montalbán em va marcar en aquest llibre pel periodisme rigorós i valent, pel seu compromís polític i per la seva radicalitat democràtica

l'esquerra a praxis polítiques allunyades de l'interès general durant la Transició. Però també la radicalitat democràtica del seu catalanisme, que assumia des de la contradicció personal de ser un català que havia escrit la major part de la seva obra en castellà lamentant sempre que si la República se n'hagués sortit, sense prop de mig segle de dictadura, la cosa hauria estat ben diferent. Una consciència nacional que ell deixava clara en una entrevista: «Jo vaig descobrir que Catalunya és una nació, que té una existència històrica com a tal, que ha estat una nació ocupada militarment sempre que ha volgut aixecar el cap i que aquesta ocupació no ha estat tant sols militar sinó també cultural». Una radicalitat democràtica que estic convençut, l'hauria portat a una dura crítica a les polítiques antisocials de governs que formen part d'una democràcia segrestada pels mercats, però també a defensar, en aquests moments transcendents, el dret a decidir dels catalans per sobre de qualsevol altre interès o afinitat política. ◀

Manuel Vázquez Montalbán
(Barcelona, 1939 – Bangkok, 2003)

Fill d'una humil família republicana, no va conèixer el pare, empresonat pel franquisme, fins els 5 anys. Va cursar estudis de Filosofia i Lletres a la UB i de Periodisme a l'Escola de Periodisme de Barcelona. Va ingressar al PSUC el 1961, arribant a formar part del seu comitè central i va patir tres anys de presó. Va treballar per publicacions com *Triunfo*, *Siglo XX*, *TeleXprés* i va impulsar *Por Favor*, a més d'escriure a *El País* i *Interviú*. La seva afició gastronòmica tenia en Casa Leopoldo i El Bulli de Ferran Adrià dos dels seus referents. ◀

Autobiografía del general Franco
Planeta
Barcelona, 1992

El Franquisme i la pròpia vida de Francisco Franco és una temàtica recurrent en l'obra de Vázquez Montalbán. Anteriorment, ja s'hi havia aproximat amb la publicació dels assajos *Diccionario del franquismo* (1977) i *Los demonios familiares de Franco* (1987). Amb més d'un milió d'exemplars venuts i la traducció al francès, el portugués, l'italià i l'holandès, es fa evident l'èxit d'una novel·la, que al 1994 va ser reconeguda amb el *Premio Internazionale Ennio Flaiano*. ◀